

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ TOPLANTISI

AÇILIŞ KONUŞMASI

17 Ekim 2008

Ceylan Intercontinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Başkan, değerli üyeler, değerli konuklar, sayın basın mensupları;

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Haziran ayında gerçekleştirdiğimiz İstişare Konseyi'nden bu yana, gerek Türkiye'de gerekse dünyada çok önemli gelişmeler yaşandı.

Dünya ekonomisi, Amerika'da yaşanan yüksek riskli aşırı borçlanma nedeniyle uluslararası mali sistemi ciddi şekilde sarsan bir krizle karşı karşıya kaldı. Krizin Amerika'dan sonra Avrupa Birliği'ne de sıçraması sonucunda ortaya çıkan derin depresyon olasılığı, önce Amerika yönetimini, sonra Avrupa Birliği'ni olağanüstü önlemler almaya itti.

Olağanüstü şartlara göre alınan bu önlemlerin mali portresi, Amerika'da 700 milyar dolar, Avrupa Birliği'nde 1 trilyon 300 milyar dolar olmak üzere 2 trilyon doları buldu. Önlemler, ana hatlarıyla, piyasalara likidite ve bankalara sermaye sağlayıp, mevduatlara ve bankalararası para piyasalarına daha kapsamlı garantiler sunmayı ve bu yolla piyasaların toparlanmasına yardımcı olmayı hedefliyordu.

Türkiye ise, bu dönemde, yoluna, farklı bir siyasi ve bölgesel gündemle devam etti. İktidar Partisi ile ilgili kapatma davası sonuçlandı. Kıbrıs'ta toplumlararası görüşmeler yeniden başladı. Rusya ile Gürcistan arasındaki anlaşmazlık yeni jeostratejik kavramları gündeme getiren kısa süreli bir savaşa yol açtı.

Ülkemiz, dünya kamuoyunda demokrasi, basın özgürlüğü ve yolsuzluk tartışmaları ile gündeme geldi. Türkiye Aktütün, Diyarbakır ve son olarak Hakkari saldırıları ile sarsıldı. Öncelikle Şehitlerimizin aileleri ve yakınları başta olmak üzere tüm ülkemize bir kez daha başsağlığı dilemek istiyorum. Acımız büyük, ama, bu acı ülke sathında sağduyunun yitirilmesine yol açmamalı.

Dileğimiz o ki, bu büyük acı, bir yandan terörün kaynaklarının kurutulması, bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan gelişmesi konularının bir kez daha enine boyuna tartışılmasına yol açsın. Öte yandan da, terörle mücadelede alınabilecek yeni fiziki önlemlerin hiçbir fedakârlıktan kaçınılmadan ve ivedilikle alınmasını sağlasın.

Ancak, bunları yaparken, güvenlik gerekleri ile demokratik hakları karşı karşıya koymak, hele Avrupa Birliği uyum yasalarının güvenlik zafiyeti yarattığı noktasından hareket etmek, ülkemizi doğrudan teröristin istediği tuzağa çekecektir. Çünkü terörizm ve onun ideolojisi özgürlüklerin kısıtlandığı ortamlarda daha kolay beslenip büyümektedir.

Değerli üyeler,

Küresel krize karşı önlem alınırken, otoritelerin en çok zorlandığı noktanın topluma ve piyasalara güven vermek olduğunu hep birlikte izledik. Toplumda Güven böyle zor dönemleri aşmak için en önemli unsurdur.

Ülkemizde ise güven duygusunu artıracak olan, küresel krizin boyutları ve Türkiye'nin riskleriyle ilgili ciddi bir farkındalık içinde olduğunun gösterilmesidir. Hangi durumda ne yapılacağına ilişkin, geniş bir istişare ve ayrıntılı bir ön hazırlık içinde olduğunu ortaya koyabilmektir. Devir devletin, özel sektörün birarada olma devridir.

Önerilere kulak verme devridir. Konuşanı susturma, “biz gerekeni yaparız”diyerek tartışmaları bastırma, yatırım yapan, istihdam yaratan, elini taşın altına koyan, sırtında yumurta küfesi taşıyan özel sektörü suçlama devri değildir.

Evet, Türkiye’de görünen bir yangın yok. Ama, yön değiştiren ve kuvvetini artıran bir rüzgarın tehdidi altındayız. Bu tehdidi en aza indirmek için, uzun süredir dile getirdiğimiz bazı önerileri birkez daha sizinle paylaşmak istiyoruz:

- 1) **IMF ile yeni bir stand-by anlaşması imzalamalıyız:** IMF ile ivedilikle girilecek yeni ve güçlü bir işbirliği, elde edilen makro istikrarın kuvvetlendirilmesi ve sürdürülebilmesi açısından önemli bir destek oluşturacaktır. Bu konuda gereksiz biçimde gecikilmiştir. Her geçen gün İMF ile yapılacak bu anlaşmanın zorlaşması anlamına gelebilir.
- 2) **AB ile müzakerelerin hızlandırılacağı yönünde inandırıcı bir yol haritası ortaya koymalıyız:** Türkiye, yarım bıraktığı mikro reform sürecini artık bu yol haritası çerçevesinde oluşturmalı ve takip etmelidir.
- 3) **Özel sektör temsilcilerini de kapsayan somut gündemli ve süreklilik arz eden forumlar oluşturmalıyız:** Bildiğiniz gibi, TÜSİAD olarak ilgili bakanlarla her zaman etkin ve verimli bir iletişim içinde olduk. Son dönemde de Sayın Nazım Ekren ve ekonomi bürokratları ile bir dizi faydalı, somut gündemli toplantılar gerçekleştirdik.

Bugünde bu toplantılar, forumlar, “Küresel Krizin Türkiye’ye Muhtemel Etkileri” özel gündemi ile toplanmalıdır. Pro-aktif önlemler konusunda ortak akıl aranacak bu forumların zaman zaman Sayın Başbakan’ın başkanlığında toplanmasının özellikle önemli olduğu kanaatindeyiz. Forumlarda yapılan düşünce egzersizleri, ihtiyaç olduğunda hükümetin güçlü refleksler göstermesine alabilmesine destek olacaktır.

Değerli üyeler,

Türkiye 2001 krizinden sonra bankacılık sistemini güçlendirmiştir. Bankacılık sistemimiz bugün eskisine göre dış şoklara daha dayanıklıdır. Dolayısı ile küresel krizin bankacılık sektörü kanalıyla ülkemize sirayeti muhtemelen sınırlı olacaktır. .

Buna karşılık, Türkiye ekonomisi bir süredir yavaşlama içindedir. Mevcut politikalarla büyüme süreci, yapısal bir sınıra gelip dayanmıştır.

Bu çerçevede, TÜSİAD olarak sürekli bir noktaya dikkat çekiyoruz: Sanayide daha yüksek katma değer -yani daha yüksek gelir ve daha yüksek istihdam- yaratacak yapısal bir dönüşüm sağlamak Bu tespitimiz bugün için her zamankinden daha fazla geçerlidir.

Türkiye yeni bir sanayi stratejisine ihtiyaç duymaktadır. Türkiye’nin sanayi envanteri çalışmasının yeni tamamlanmış olması bu konuda önemli bir fırsattır. Bu fırsat iyi değerlendirilmelidir. Sanayi stratejisinin çatısı ancak bu envanter üzerine inşa edilmesi durumunda sağlıklı sonuçlar doğurabilecektir.

Bu şekilde üretim yapısının dönüşmesi, orta ve uzun vadede, bir başka risk faktörümüz açısından da önemlidir. Bu risk faktörü 50 milyar doları bulan cari açığımızdır. Yapısal olarak

ciddi bir sorun oluşturan cari açık, küresel likiditenin daraldığı bu dönemde de finansman açısından bizi sıkıntıya sokabilir.

Ekonomimizdeki yavaşlama ve dünyadaki petrol ve emtia fiyatlarının düşmesinin cari açık üzerinde yaratacağı olumlu etkiler ise bu konunun sorun olmaktan çıkması için yeterli olmayabilir. Öte yandan, en büyük ihraç pazarımız olan Avrupa Birliği'nde büyüme yavaşlayacaktır. Durgunluğun Rusya'ya da sıçramasıyla ihracatımız olumsuz etkilenecektir.

Ayrıca, bu iki coğrafyada yaşanacak daralmanın bireysel gelirler üzerindeki olumsuz etkisi sonucu başta turizm olmak üzere hizmet sektörü gelirlerimiz de azalabilir. Özel sektörün 140 milyar doları bulan orta ve uzun vadeli dış borcunun yarattığı açık pozisyonu da başka bir önemli risk faktörü olarak dikkate almak gerekiyor.

Küresel kredi piyasaları daralırsa, doğacak finansman açığını, kısa dönemde sınırlı iç tasarruflarımız ile telafi etmek pek mümkün olamayacaktır. Bunun gelir ve istihdam üzerindeki etkilerini yaşamak durumunda kalabiliriz.. Nitekim, daha şimdiden tarım dışı sektördeki işsizlik oranında yüzde 11-12'lerden, yüzde 14-15'lere hareket etme eğilimi gözölüyoruz.

Avrupa Birliği ve IMF konularına gelince... Her iki konunun da "güvenilir ekonomi" algılaması yaratma açısından önemli destek noktaları olduğu düşüncemizi sürdürüyoruz.. Kuşkusuz, tıpkı IMF konusunda olduğu gibi, reformlar ve Avrupa Birliği konusundaki gecikmelerin de ülkeye bir faturası olacaktır.

Bugün Avrupa Birliği'nin bizimle uğraşacak halinin olmadığını düşünenler olabilir. Oysa Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye bugüne kadar hiç olmadığı ölçüde ihtiyacı var. Gürcistan, Kafkasya ve Ortadoğu'daki son gelişmeler, Türkiye'nin bölgedeki stratejik önemini teyit etmektedir.

Avrupa Birliği'nin küresel plandaki etkinliği, bütünlüğü ve güvenliği açısından Türkiye'nin vazgeçilmez bir unsur olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bizim için ise Avrupa Birliği süreci gelişme ve refah artışı açısından bir mihenk taşı olmaya devam etmektedir.

Değerli üyeler,

Atılması gereken adımların basit olduğunu düşünmüyoruz. Aksine, mevcut ve potansiyel hiçbir gücü boşa harcamadan, biraz önce de söylediğimiz gibi devlet, özel sektör ve sivil toplumun işbirliğiyle, tam bir mutabakat ve seferberlik içinde atılacak çok zorlu adımlarla karşı karşıya olduğumuz kanaatindeyiz.

Böyle bir ulusal birlik havasının yaratılması ise, ancak sağlıklı bir siyasal ortam ve siyasal istikrar içinde mümkündür. TÜSİAD olarak siyasal istikrar kavramından ne anlıyoruz?

- Çatışma ve kutuplaşmaların olmadığı; ulusal politikalarda toplumsal uzlaşmanın tesis edildiği,
- Refahın istikrarlı olarak arttığı, bireysel ve bölgesel gelir dengesizliklerinin asgariye indirildiği bir ekonomik ve siyasi ortamı anlıyoruz;

- Siyasal denetim, eleştiri, özeleştiri, muhalefet, basın özgürlüğü gibi kavramların korunup kollandığı ve yüceltildiği;
- Standartları sürekli yükselen bir demokrasinin ve seviyeli siyasal rekabet anlayışının egemen olduğu;
Bir ortamı anlıyoruz.

Böyle anlamaya da devam edeceğiz...

Demokrasi kültürünü içine sindirememeyi, “herkes benim çizgime gelsin” düşüncesini, ülkeyi yolundan saptıran suni gündem konuları ortaya atarak siyasetin ve bürokrasinin ulusal hedeflere kilitlenmesine engel olmayı siyasal istikrar anlayışıyla bağdaştırıyoruz.

Her yapıya bulaşması mümkün olan yolsuzlukları, itibarın ve güvenin düşmanı olarak görüp üstüne gitmek yerine, bu konudaki her türlü uyarı ve eleştiriyi siyasal karşıtlık olarak algılamayı da siyasal istikrarı pekiştirmekten uzak bir tutum olarak görüyoruz.

Değerli üyeler,

Küresel sarsıntıdan en az hasarla çıkmanın yolu iyi düşünülüp tartışılmış bir yol haritasına sahip olmaktır. IMF destekli yeni bir uyum programı, Avrupa Birliği Uyumunu sağlama programı ulusal programın resmiyet kazanması ve yeni bir sanayi stratejisi, öncelikle Türkiye'nin mukavemetini artıracak, sonra da süreçten kazançlı çıkmasının temellerini oluşturacaktır.

İstişare ve koordinasyon en üst düzeyde tutulur, tartışma ve eleştiriler demokratik tahammül içinde karşılıklı olarak bu hedefleri gerçekleştirmek hala mümkün. Bu bize, kriz ertesi şartları değişen bir dünyada, yükselmeyi sürdürmenin yolunu açacaktır.

Bir yandan her türlü şoka hazırlıklı olmak, bir yandan da hiçbir şoka maruz kalmayacak gibi ülkenin sürdürülebilir büyüme çizgisini koruyacak yapısal değişimi gerçekleştirmek, bu dönemin vazgeçilmez yönetim anlayışı olmalıdır.

Unutulmamalıdır ki, mevcut kriz, uzun dönemli büyümenin temellerini değiştirmeyecek, rekabet gücü her zaman büyümenin ve refahın temel unsuru olmaya devam edecektir.

TÜSİAD olarak, her türlü tartışmaya yaptığımız bilimsel çalışmalar yoluyla katkıda bulunmaya, halen yaptığımız gibi, her boyutta hazırlık çalışmasına desteği sürdürmeye hazır olduğumuzu ifade etmek isterim.

Bizim görüşlerimizi ve tutumumuzu belirleyen, ülkemizi gelişmiş ülkeler arasında, refahı yüksek ve özgürlükler alanı genişlemiş bir ülke olarak görme idealinden başka bir şey değildir. Türk insanı buna fazlasıyla hakettir. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ediyor hepimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.